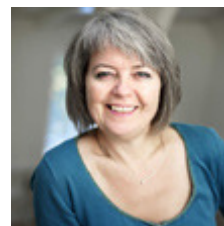

Enneagrammet og værdier

Hvad er værdier

Ligesom Enneagrammet, er værdier et forsøg på at beskrive det ubeskrivelige. Værdier er følelser – indre tilstande, som vi giver navn og tillægger betydning og som er vanskelige at beskrive. Værdier ligger højt i abstraktionsniveau og vi kan kun forstå og dele vores oplevelse af det værdifulde ved at beskrive oplevelsen via de symboler som ord jo er. Den indre tilstand, som værdien repræsenterer, kan ikke beskrives og overleveres til et andet menneske. Vi kan i virkelighed ikke finde ord, der på fyldestgørende måde beskriver den indre oplevelse af værdien – vi kan kun inspirere til genkendelse hos det andet menneske. På samme måde kan lyden af en violin ikke beskrives for et menneske, der har været døv fra fødslen. Eller farven på en rose til en, der har været blind hele sit liv.

Gitte Hylby
Enneagramtræner

Værdier som *skønhed* eller *kærlighed* kan ikke beskrives eller forklares til den anden. Det er den andens genkendelse af tilstanden i sig selv, som skaber den fælles oplevelse af hvad ordet betyder. Dette er dybest set en fantastisk sandhed, som vidner om at vi alle, når alt kommer til alt inderst inde har adgang til det samme. Dette giver os indsigt i, at vi ved hjælp af vores fælles oplevelse og de ord vi bruger til at beskrive denne indre oplevelse, bygger bro over en tilsyneladende adskillelse, der kan opleves mellem mennesker. Gennem udvekslingen af disse fælles værdier oplever vi samhørighed og enhed.

Alle mennesker har fællesværdier

Når vi bevæger os op på de højeste abstraktionsniveauer, vil alle mennesker dybest set have de samme kerneværdier.

Kærlighed – skønhed – glæde – udfoldelse – samhørighed - ... er eksempler på disse fællesværdier eller kerneværdier.

Mange kender til det at ønske sig noget: en kæreste – forfremmelse – et hus. Ønsket hviler gerne på ideen om at det vil gøre mig lykkeligere. Når man så får opfyldt sit mål, oplever man nogle gange tilfredshed – andre gange oplever man måske, at det alligevel ikke helt var det.

Vi kender måske historien om den unge mand, der fangede en troldmand, holdt ham indespærret i sin lejlighed og forlangte at få det ene ønske opfyldt efter det andet – en lækker ny bil – en smuk kvinde – en pose fuld af penge – osv. Hver gang han havde fået sit ønske opfyldt, kom han snart tilbage og beklagede sig over at troldmanden ikke opfyldte hans ønsker – ikke gav ham det han ville have. Troldmanden sagde at han havde opfyldt hvert eneste ønske som den unge mand havde fremsagt, men at grunden var at han ikke bad om det han i virkeligheden ønskede – nemlig: anerkendelse – kærlighed – værdifuldhed – osv.

Måske opdager man, at det afgørende er ikke midlet. Det afgørende er om kerneværdien bliver opfyldt. Når vi spørger os selv om vi jager efter midlerne frem for de bagvedliggende værdier, får vi mulighed for at tage vores tilværelse op til revision og prioritere vores

værdier. Det kan være en god ide at afdække sine bagvedliggende værdier i forhold til det man ønsker, så man ved, hvad man i virkeligheden forsøger at opnå.

Mennesker har individuelle værdier

Selvom vi mennesker har fælles bagvedliggende værdier er vi ikke altid enige om hvilke værdier, som skaber adgang til disse kerneværdier.

Gennem indsigt i Enneagrammets beskrivelse af personlighedsstrukturens 9 ansigter, kan vi få hjælp til at erkende vores individuelle værdier. Enneagrammet giver nøje beskrivelse af hvilke værdier den enkelte personlighedstype værdsætter. Når vi således bliver klar over vores individuelle værdier, kan vi bedre møde dem og indfri dem. Ligeledes kan vi via Enneagrammet på forhånd genkende andre menneskers værdier ud fra den type de er og dermed anerkende deres værdier.

Værdier skifter med konteksten

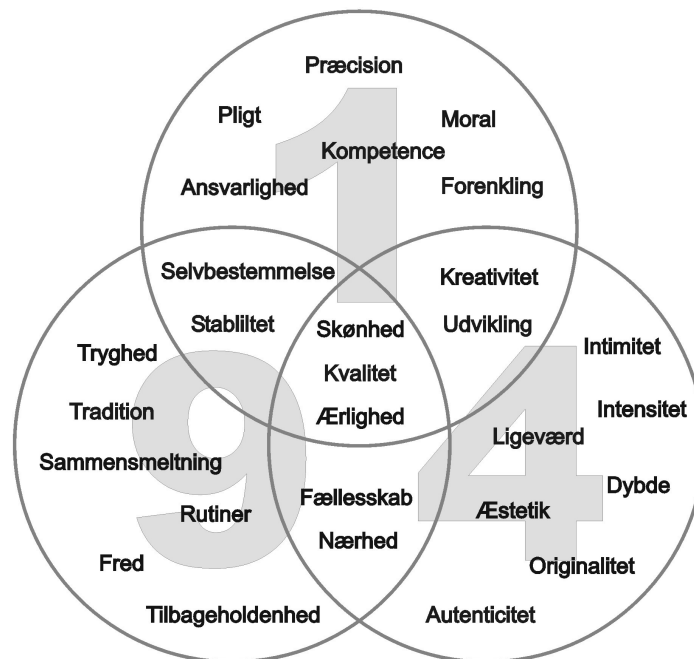
Gennem den senere tid har den moderne virksomhed sat fokus på værdier. Værdibaseret ledelse – at finde virksomhedens fællesværdier – osv. bliver mere og mere en naturlig del af det almindelige menneskes faglige hverdag. Måske kan man spørge sig selv om ledelse kan være andet end værdibaseret – spørgsmålet der følger efter er måske: hvis værdier er det, der ledes efter?

Her kan vi også spekulere på om værdier er statiske eller om de skifter i forhold til hvilken kontekst vi befinder os i. De fælles kerneværdier er i sagens natur nok ikke kontekstafhængige, men de individuelle værdier skifter. Med kontekst men både ydre og indre. Det er klart at vi har andre værdier på jobbet end når vi er hjemme. Ligeledes er vores værdisæt forskelligt, når vi er ressourcefulde og i topform, og når vi er utrygge og føler os truet.

Igen kan Enneagrammet hjælpe os til en dybere forståelse gennem teorien om stress og tryghed, som forklarer den enkelte personligheds mønstre i pressede situationer og i trygge situationer.

Værdier og Enneagrammet

I enhver Enneagrambog kan man læse hvilke værdier der knytter sig til den enkelte type. Mennesker, der genkender deres personlighed indenfor en type kan nikke genkendende til de fleste af disse værdier. Når vi nærlæser disse beskrivelser, eller når vi interviewer personer fra de forskellige typer, opdager vi at der selvfølgelig er sammenfald af værdier. Nedenfor er illustreret et eksempel på værdier for tre af typerne: type 1, 4 og 9. Her ser vi hvordan visse af værdierne befinder sig i fællesområderne for typerne. Disse tilsyneladende fællesværdier kan nemt opfattes som det samme. Men når vi går tættere på og spørge ind bagved, afsløres det at det samme ord dækker over vidt forskellige betydninger.

Eksempler af værdier fælles for personer af forskellig type.

Eksempelvis vil 'ærlighed' for en type 4 betyde at vi skal være ærlige i forhold vores følelser og ikke undertrykke dem eller fornægte dem. Det vil f.eks. sige at man ikke lader som om man har det godt, hvis man ikke har det.

For en type 1 betyder 'ærlighed' snarere at være til at stole på i forhold til det, man lover og det, der er aftalt. Det handler meget om at kunne have tillid til hinanden.

For type 9 betyder 'ærlighed' at der er overensstemmelse mellem ord og mening. At den anden ikke siger et og mener noget andet.

Det interessante er både i Enneagrammet og i virksomhederne at den samme værdi kan opfattes radikalt forskelligt af det enkelte menneske. Mange gange strander virksomhedens værdiarbejde på at værdierne ikke er defineret i forhold til adfærd. Hvad er det vi forstår ved værdien 'selvbestemmelse' – 'respekt' – 'åbenhed' – osv.?

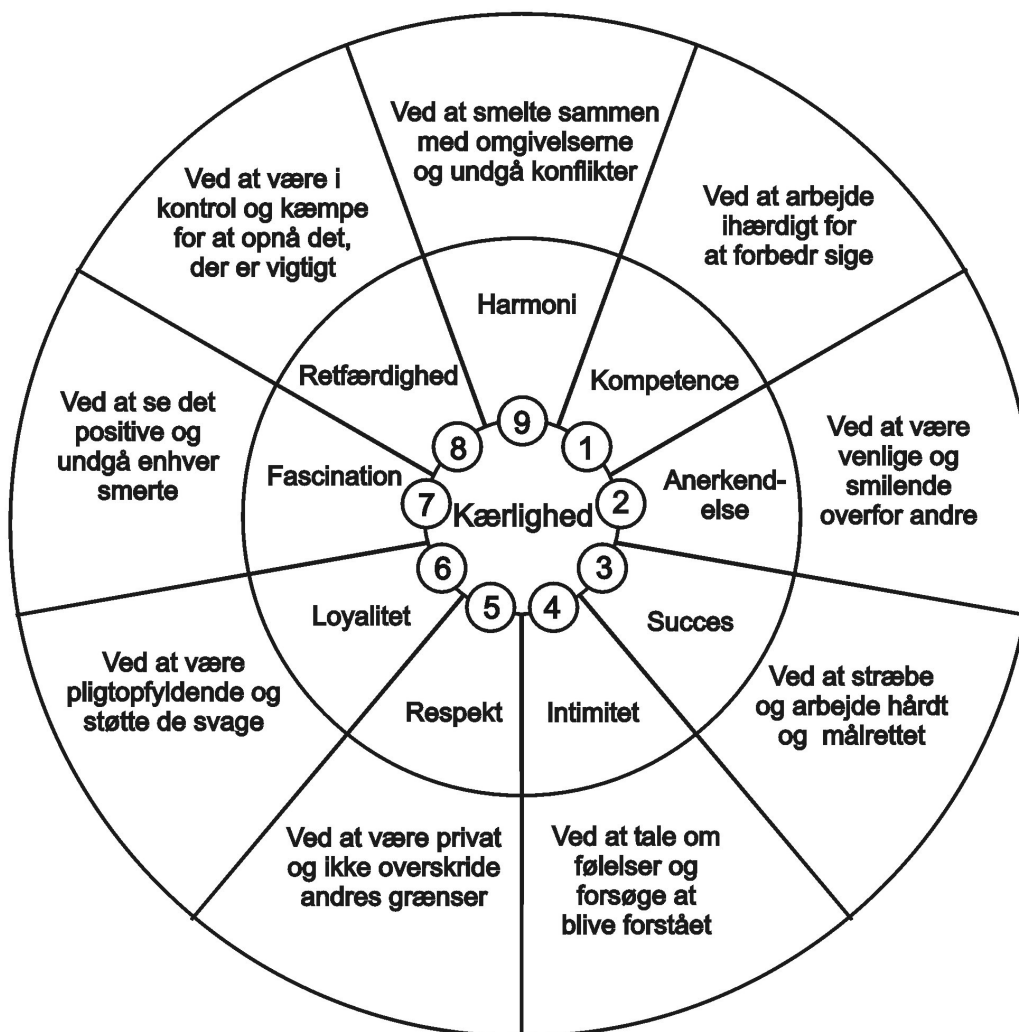
Kerneverdier – pseudoværdier – midler

Vi kan nu inddele vores værdiarbejde i tre elementer.

1. Den bagvedliggende værdi – kerneværdien
2. Den umiddelbare værdi – pseudoværdien, som dækker over kerneværdien.
3. Det, der skal til for at værdien er opfyldt – midlet.

I nærværende eksempel er kerneværdien 'kærlighed', som selvfølgelig er fælles for alle mennesker, afbildet sammen med pseudoværdien og midlet i forhold til Enneagrammets 9 personlighedsstrukturer.

Vi kan herved se hvordan forskellige midler dybest set er de samme forsøg på at opnå kerneværdien. Den enkelte personlighedstype har blot forskellig oplevelse af hvilke midler, der skal til for at opnå den essentielle værdi.

Kerneværdien kærlighed inderst. Dernæst pseudoværdien for hver enkelt type og yderst midlet eller adfærden.

Enneagrammet viser os hvilke pseudoværdier den enkelte type har og specielt hvilke midler typen opfatter som det, der skal til for at værdien er opfyldt. Herved kan vi få indblik i hvilke midler, der skal til, for at den enkelte oplever at værdien bliver mødt.

Sammenfatning

Når vi ønsker at arbejde med værdier kan det være en fordel at blive bevidst om værdiers sammensatte og abstrakte natur. Vi kan skabe overblik og forståelse for den menneskelige natur gennem den model Enneagrammet er. Vi kan lære at se det hele billede og ikke fortabe os i enkelte ord. Vi kan opdage hvor vigtigt det er, at hver enkelt definerer sine kerneværdier, pseudoværdier og hvilke midler, der skal til for at værdierne bliver opfyldt.